

Nauki pomocnicze historii - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Nauki pomocnicze historii
Kod przedmiotu	08.3-WH-HD-NPH-S16
Wydział	Wydział Humanistyczny
Kierunek	Historia
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	drugiego stopnia z tyt. magistra
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2021/2022

Informacje o przedmiocie	
Semestr	1
Liczba punktów ECTS do zdobycia	9
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	<ul style="list-style-type: none"> dr hab. Joanna Karczewska, prof. UZ

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	30	2	-	-	Egzamin
Ćwiczenia	30	2	-	-	Zaliczenie

Cel przedmiotu

Celem przedmiotu jest zapoznanie studenta z głównymi naukami pomocniczymi historii. Wykształcenie umiejętności przydatnych na rynku pracy – określenie znaczenia prawnego dokumentu, jego uwierzytelnienia i obiegu; poznanie działania kancelarii.

Wymagania wstępne

brak

Zakres tematyczny

Wykład

1) Genealogia. Terminologia związana z genealogią. Zasady i metody ustalania faktów genealogicznych. Rozmaitość kryteriów badawczych w polskiej genealogii. Określenie stopnia pokrewieństwa. Źródła do genealogii polskiej. 2) Heraldyka. Zakres i znaczenie heraldyki. Elementy herbu rycerskiego. Geneza i znaczenie herbów w Polsce i w Europie zachodniej. Herb a zawołanie rycerskie, rodzaje zawołań. Źródła do heraldyki polskiej. Heraldyka ziemska i miejska. 3) Dyplomatyka. Pojęcie dyplomatyki. Podziały dokumentów. Wewnętrzne i zewnętrzne znamiona dokumentu. Znaczenie prawne dokumentu i środki uwierzytelniające dokument. Historia kancelarii w średniowieczu. Metryka Koronna. 4) Chronologia. Podstawowe pojęcia z zakresu chronologii astronomicznej. Kalendarz rzymski i jego reformy za Juliusza Cezara i papieża Grzegorza XIII. Sposoby rachuby czasu – ery. Początek roku – style. Podział roku, podział dnia oraz cyzojan.

Ćwiczenia

1) Paleografia. Podstawowe pojęcia z zakresu paleografii. Historia rozwoju materiałów i narzędzi pisarskich. Brachygrafia – rozwiązywanie abreviacji. Ćwiczenia w odczytywaniu pisma łacińskiego. 2) Heraldyka. Geneza herbu. Budowa herbu. Prawidła heraldyczne. Źródła heraldyki polskiej wieków średnich - wywody szlachectwa. Nabycie herbu. 3) Dyplomatyka. Podstawowe pojęcia z zakresu dyplomatyki. Kodeksy dyplomatyczne; rozbiór dyplomatyczny dokumentu. Metryka Koronna - odczyt wpisów. 4) Chronologia. Kalendarz kościelny. Ćwiczenia z rozwiązywania dat zapisanych w dokumentach średniowiecznych. Kalendarz antyczny – obliczanie dat. 5) Sfragistyka. Podstawowe pojęcia z zakresu sfragistyki. Znaczenie prawne pieczęci.

Metody kształcenia

Wykład: wykład informacyjny, analityczny i syntetyczny.

Ćwiczenia: rozmowa nauczająca, opis wyjaśniający, dyskusja, ćwiczenia z umiejętności praktycznych – ćwiczenia indywidualne i ćwiczenia w grupach.

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
zna główne nauki pomocnicze historii i rozumie różnicę między naukami pomocniczymi i naukami wspomagającymi historię	<ul style="list-style-type: none"> KH2_W10	<ul style="list-style-type: none"> aktywność w trakcie zajęć kolokwium	<ul style="list-style-type: none"> Wykład Ćwiczenia
posiada umiejętność integrowania wiedzy z różnych dyscyplin w zakresie nauk humanistycznych oraz jej zastosowania w nietypowych sytuacjach profesjonalnych	<ul style="list-style-type: none"> KH2_U11	<ul style="list-style-type: none"> dyskusja	<ul style="list-style-type: none"> Wykład Ćwiczenia

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
student ma wszechstronną wiedzę o miejscu i znaczeniu historii w systemie nauk oraz jej specyfice przedmiotowej i metodologicznej.	<ul style="list-style-type: none"> • KH2_W01 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywność w trakcie zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykład • Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Warunkiem uzyskania zaliczeń cząstkowych jest:

wykład: obecność studenta na wykładach.

ćwiczenia: uzyskanie minimum 50 pkt. z kolokwium z zakresu tematycznego ćwiczeń. Punktacja kolokwium jest następująca: bdb- 60-54 pkt.; dobry+ - 53,5-52 pkt., db – 51,5-42 pkt., dst + - 41,5-40 pkt., dst – 39,5-30 pkt. Aktywność na zajęciach jest punktowana w zakresie: 0-1 pkt. Suma punktów uzyskanych z ćwiczeń z danej nauki jest doliczana do kolokwium.

Literatura podstawowa

1. Semkowicz W., Encyklopedia nauk pomocniczych historii, Kraków 1999.
2. Szymański J., Nauki pomocnicze historii, Warszawa 2005. (również inne wydania)

Literatura uzupełniająca

1. Aveni A., Imperia czasu. Kalendarze, zegary i kultury, Poznań 2001.
2. Balzer O., Genealogia Piastów, Kraków 2005.
3. Bartoszewicz A., Czas w małych miastach, Warszawa-Pułtusk 2003.
4. Bobowski K., Ewolucja pisma neogotyckiego na Śląsku od XVI do poł. XX wieku, Wrocław 1992.
Dyplomatyka staropolska, red. T. Jurek, Warszawa 2015.
5. Chronologia polska, red. B. Włodarski, Warszawa 2007.
6. Corpus inscriptionum Poloniae, t. X, Woj. lubuskie, red. J. Zdrenka, z. 1-4, Toruń 2006-2009.
7. Dworzaczek W., Genealogia, Warszawa 1959.
8. Genealogia. Problemy metodyczne w badaniach nad polskim społeczeństwem średniowiecznym na tle porównawczym, red. J. Hertl, Toruń 1982.
9. Genealogia. Polska elita polityczna w wiekach średnich na tle porównawczym, red. J. Wroniszewski, Toruń 1993.
10. Genealogia. Stan i perspektywy badań nad społeczeństwem Polski średniowiecznej na tle porównawczym, red. J. Pakulski, J. Wroniszewski, Toruń 2003.
11. Gieysztor A., Zarys dziejów pisma łacińskiego, Warszawa 2009.
12. Gumowski M., Pieczęcie śląskie do końca XIV w., [w:] Historia Śląska, t. III, Kraków 1936.
13. Gumowski M., Haisig M., Mikucki S., Sfragistyka, Warszawa 1960.
14. Heymowski A., Herby polskie w sztokholmskim Codex Bergshammar, „Studia Źródłoznawcze” 1967, t. 12.
15. Jasiński K., Rodowód Piastów śląskich, Kraków 2007.
16. Kętrzyński S., Zarys nauki o dokumencie polskim wieków średnich, Poznań 2008.
17. Koczerska M., Rodzina szlachecka w Polsce późnego średniowiecza, Warszawa 1975.
18. Kowalski K.M., Artefakty jako źródło poznania, Gdańsk 1996.
19. Kuczyński S.K., Polskie herby ziemskie. Geneza, treści, Funkcje, Warszawa 1993.
20. Maleczyński K., Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich, Wrocław 1951.
21. Naumowicz J., Geneza chrześcijańskiej rachuby lat, Kraków 2000.
22. Piech Z., Ikonografia pieczęci Piastów, Kraków 1993.
23. Semkowicz W., Paleografia łacińska, Kraków 2002.
24. Szymański J., Herbarz średniowiecznego rycerstwa polskiego, Warszawa 1993.
25. Wąsowicz H., Chronologia średniowiecza, Lublin 2013.

Uwagi

brak

Zmodyfikowane przez dr hab. Joanna Karczewska, prof. UZ (ostatnia modyfikacja: 22-04-2021 17:10)

Wygenerowano automatycznie z systemu SylabUZ